

О.В. Олькіна

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри конституційного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДРУГИЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС НАУКОВИХ РОБІТ ІМЕНІ М.П. ОРЗІХА «ЛЮДСЬКИЙ ВИМІР ПРАВА»

27 жовтня 2017 р. в Національному університеті «Одеська юридична академія» відбувся Другий Всеукраїнський конкурс наукових робіт «Людський вимір права» (далі – Конкурс), присвячений вшануванню пам'яті Марка Пилиповича Орзіха, видатного вченого-конституціоналіста, академіка Академії правових наук України, Української академії політичних наук, Української муніципальної академії, доктора юридичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, автора-виконавця, експерта щодо проектів Конституцій СРСР та УРСР (1977 р., 1978 р.), Конституції України (1996 р.).

Організаторами конкурсу виступили рідні та учні Марка Пилиповича, а також натхненні його життєвим прикладом учасники студентського дискусійного клубу публічного права, колектив кафедри конституційного права, керівництво судово-адміністративного факультету Національного університету «Одеська юридична академія».

Унікальність Конкурсу зумовлена метою виявити обдарованих студентів, сприяти активізації науково-дослідної роботи, стимулювати до творчого самовдосконалення, а також захисту прав людини в Україні. Переможець Конкурсу отримує грошову премію імені М.П. Орзіха та можливість опублікувати наукову статтю в науково-практичному фаховому журналі «Юридичний вісник».

На урочистому відкритті Конкурсу проректор з наукової роботи На-

ціонального університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук Г.О. Ульянова розповіла про науковий внесок Марка Пилиповича Орзіха в розвиток вітчизняної науки, його теоретичні й методологічні здобутки, створену ним наукову школу людського виміру права. Виконуючий обов'язки завідувача кафедри конституційного права Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук Н.В. Мішина поділилася спогадами про наукову діяльність під керівництвом М.П. Орзіха, про його любов до студентів та аспірантів, а також побажала всім учасникам успіхів на наукових теренах.

Сам Конкурс проводився в два етапи. За результатами першого етапу конкурсною комісією було відібрано 11 найкращих письмових робіт, а їх авторів було запрошено до Національного університету «Одеська юридична академія» для здійснення прилюдного захисту та презентації ключових ідей їхніх наукових праць. Конкурсна програма складалася з таких доповідей:

1. Жданова Наталя Валентинівна, студентка 2 курсу юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (м. Львів), у роботі «Людський вимір «нетрадиційного» права на цивільне партнерство» стверджує, що цивільне партнерство – це «інститут, запровадження якого є законодавчим кроком в історії розвитку правової демократичної держави,

що намагається забезпечити рівність і недискримінацію людей незалежно від будь-яких ознак, розрізнення за якими не має об'єктивного й розумного підґрунтя, а також належний захист права власності».

2. Безсонова Марія Вікторівна, здобувач кафедри конституційного права України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (м. Харків), у роботі «Конституційна скарга як інструмент захисту економічних і соціальних прав, гарантованих конституцією України» зауважує, що в питанні забезпечення соціально-економічних прав людини й громадянина Конституційний Суд України має дотримуватись принципу пропорційності між соціальним захистом громадян і фінансовими можливостями держави, між інтересами кожної особи та держави. При цьому рішення, які будуть прийматись у сфері забезпечення соціально-економічних прав, мають бути спрямовані на врівноважене, справедливе врегулювання відповідних суспільних відносин.

3. Ганжа Олексій Геннадійович, студент 5 курсу Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (м. Харків), у роботі «Творчий підхід до мотивування судових рішень як судовий само-PR, або обґрунтованість кризь призму концепції людського виміру права» наголошує на тому, що одним із правових інструментів, який уможливорює судовий само-PR, є судові рішення – правовий акт реалізації судової влади, формулювання змісту, стиль викладу (форма), особливості аргументації або інші специфічні властивості якого якісно відрізняють його від очікуваного найбільш нейтрального за змістом і формою законного в цій справі рішення (інакше кажучи, шаблонного, хоча лише теоретично, адже вирішити справу можна лише «тут і зараз» кожного разу за індивідуального підходу) та дають змогу створити позитивний імідж судді як професійного виконавця покладених на

нього обов'язків із відправлення правосуддя. Доповідач зазначив: «Суддя – це одночасно і науковець, і красномовець, і мудрець. Проте насамперед це людина з високими моральними й професійними якостями, слуга Феміди, покликаний не ховатися за ширмою містичного юридичного, а бути призмою доступності, знання права та життєвої мудрості. <...> Творчий підхід до мотивування судових рішень тільки починає застосовуватись у практиці вітчизняних судів, яким ще доведеться пройти горнило випробувань, перш ніж їх рішення стануть взірцевими прецедентами поєднання витонченої творчості та суворості законності. А тому саме концепція людського виміру права має стати науковим підґрунтям подальших досліджень у цьому напрямі та поясненням, чому «особистість у праві» має володіти доступною мудрістю, а «право в особистості» – мудрістю доступності».

4. Стельмашук Іванна Олександрівна, курсант 4 курсу факультету правоохоронної діяльності Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (м. Хмельницький), у роботі «Вплив міжнародно-правових документів на формування національної нормативно-правової бази в сфері дотримання прав людини в діяльності органів охорони державного кордону» звернула увагу на те, що в роботі з іноземцями та особами без громадянства посадові особи органів (підрозділів) охорони державного кордону зобов'язані дотримуватись основних і невідворотних принципів здійснення законної підтримки правопорядку на державному кордоні України, таких як дотримання закону, дотримання прав людини, дотримання демократичних принципів, гуманності, ефективності. Умови й обов'язки щодо підтримки правопорядку на державному кордоні України спрямовані на забезпечення поваги та дотримання прав людини. Вони передбачають не лише надання (реалізацію) цих прав, а й захист особи від перевищення влади (службових повноважень) держа-

ви (Державної прикордонної служби України). Посадові особи Державної прикордонної служби України повинні визнавати, що права людини є невід'ємними та притаманні кожній людині.

5. Романюк Ірина Романівна, студентка 4 курсу юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка (м. Київ), у роботі «Фракційні міграції в Україні: теорія та прагматичний позитивізм» зазначає, що Конституція України закріплює обов'язок депутата, обраного від політичної партії (виборчого блоку політичних партій), бути членом депутатської фракції цієї політичної партії (виборчого блоку політичних партій). Порушення такого обов'язку є підставою дострокового припинення повноважень народного депутата. Доповідач вважає, що необхідно закріпити вищенаведену підставу дострокового припинення повноважень народного депутата України, що сприятиме однозначному розумінню всіма цього обов'язку депутата та фракційній єдності, формуванню спільної думки в парламенті, збільшенню ефективності діяльності законодавчого органу нашої держави та його стабільності.

6. Дзиндра Інна Ярославівна, студентка 1 курсу магістратури юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка (м. Київ), у роботі «Партисипативне бюджетування як нетрадиційна форма прямого народовладдя» розглянула особливості впровадження бюджетів участі в українських містах та визначила спільні й відмінні риси різних моделей партисипативного бюджетування, які впроваджують органи місцевого самоврядування різних адміністративно-територіальних одиниць. Загалом імплементація практики учасницького бюджету є позитивним явищем, оскільки це демонструє не лише готовність громади приймати важливі рішення, а й готовність органів місцевого самоврядування прислухатись до думки жителів та відкрито й прозоро делегувати власні повноваження.

7. Луцков В'ячеслав Олегович, студент 6 курсу судово-адміністративного факультету Національного університету «Одеська юридична академія» (м. Одеса), у роботі «Краудфандинг: проблеми та перспективи інтеграції як інституту місцевого самоврядування» зазначає, що введення краудфандингу на місцевому рівні дасть змогу розширити можливості територіальної громади під час участі в місцевому самоврядуванні. Проте з огляду на недоліки класичного краудфандингу, його приватноправову природу та негативні сторони самооподаткування необхідно попередити труднощі інтеграції інституту краудфандингу в публічно-правові відносини місцевого самоврядування. Проекти, які зможуть брати участь у процесі краудфандингу, повинні стосуватись насамперед відповідного населеного пункту (адміністративно-територіальної одиниці). Наприклад, збір коштів на створення пам'ятника, навчального центру тощо буде більш ефективним у тих містах, де такі проекти будуть реалізовуватись. Хоча це й звужує тематику можливих проектів, які будуть ініціюватись (наприклад, створення та масовий випуск патентованих девайсів), проте не забороняє висувати такі проекти на загальнодержавному рівні. Водночас доцільно дозволити виступати спонсорами членів інших територіальних громад, адже це дасть змогу прискорити процес збору коштів. Для популяризації інституту краудфандингу серед місцевих жителів важливо надати змогу добровільного переказу частини місцевих податків (наприклад, частину транспортного податку чи податку на землю) на користь одного або декількох проектів місцевого краудфандингу. Отже, інститут краудфандингу може стати дієвим інструментом для участі членів територіальної громади в здійсненні місцевого самоврядування.

8. Негара Олена Віталіївна, студентка 2 курсу судово-адміністративного факультету Національного університету «Одеська юридична академія»

(м. Одеса), у роботі «Недоторканість чи недоторканність в конституційних положеннях: зміст і співвідношення» розрізняє терміни «недоторканість» і «недоторканність», які є принципово різними мовними категоріями. Недоторканність є ознакою, що полягає в забезпеченні охорони від різного роду посягань, що закріплюється у відповідних нормативно-правових актах. Поняття недоторканності людини є ширшим за особисту недоторканність, а тому можна стверджувати, що недоторканність людини включає в себе особисту недоторканність. Недоторканність людини є гарантією забезпечення свободи особистості виключно за умови її правомірної поведінки.

9. Шкільнюк Анастасія Дмитрівна, студентка 3 курсу соціально-правового факультету Національного університету «Одеська юридична академія» (м. Одеса), у роботі «Забезпечення прав людини як основної ціннісної складової у контексті боротьби з тероризмом» виокремлює групи осіб, які потребують найбільшого захисту з боку держави, а саме такі: 1) особи, які постраждали внаслідок терористичних актів; 2) особи, які постраждали внаслідок антитерористичної політики держави; 3) особи, які вчинили або підозрюються у вчиненні терористичного акту. В умовах, коли відомі засоби боротьби з наслідками тероризму не дають очікуваних результатів, необхідно зосередитись на профілактиці тероризму.

10. Сидоренко Алла Сергіївна, студентка 6 курсу факультету міжнародно-правових відносин Національного університету «Одеська юридична академія» (м. Одеса), у роботі «Міжнародно-правові акти про статус біженців: реалії застосування у ЄС через призму людського виміру», проаналізувавши норми міжнародно-правових актів, що регламентують статус біженців, та зіставивши ці положення з реально існуючим станом справ у Європейсько-

му Союзі, зробила такий висновок: «У зв'язку з глобалізаційними процесами, екологічними лихами та нерівномірним ступенем економічного розвитку різних регіонів світу виникають нові категорії осіб, які вимушені покинути місця постійного проживання, наприклад, так звані екологічні «біженці», які не вважаються біженцями в значенні Конвенції ООН про статус біженців 1951 р.».

11. Селих Євген Миколайович, студент 3 курсу факультету адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» (м. Одеса), у роботі «Діалог влади і народу як правотворючий аспект в громадянському суспільстві» зазначив, що ефективний розвиток діалогу між державною владою та народом у формі асоціації громадянського суспільства дасть змогу українському суспільству відійти від багатьох проблематичних питань, пов'язаних із правотворчою діяльністю органів державної влади, а також вирішувати ті питання суспільного життя, які реально потребують розгляду на законодавчому рівні.

Обрання переможця Конкурсу було складним завданням для конкурсної комісії, до складу якої входили Г.О. Ульянова, Н.В. Мішина, А.А. Єзеров, В.М. Орзіх та О.В. Олькіна, адже оцінювання виступів здійснювалось за 5-бальною шкалою за такими критеріями, як актуальність, досягнення мети роботи, оригінальність і самостійність дослідження, доступність викладу матеріалу, обґрунтування висновків роботи та їх практичне значення, ораторське мистецтво, якість і творчий характер презентації, відповіді на запитання, дотримання регламенту доповіді.

У результаті арифметичного підбиття підсумків було визначено переможця Конкурсу, яким став студент 5 курсу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого Ганжа Олексій Геннадійович.

